

RESPECTAREA CODULUI INTERNAȚIONAL DE MARKETING AL SUBSTITUENȚILOR DE LAPTE MATERN

Ghid practic pentru specialiștii
din domeniul sănătății

Chișinău, 2026

Acest ghid a fost elaborat de Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Sănătate Publică și UNICEF Moldova, în parteneriat cu Biroul Organizației Mondiale a Sănătății din Republica Moldova și Asociația Obștească „Mămica Alăptează”.

UTILIZATORII GHIDULUI

Prezentul ghid este destinat lucrătorilor din domeniul sănătății, conducătorilor instituțiilor medico-sanitare, consultanților în alăptare, precum și personalului implicat în informarea și consilierea femeilor însărcinate, mamelor și familiilor.

Ghidul se adresează, de asemenea, specialiștilor responsabili de formarea profesională, comunicarea în domeniul sănătății, achizițiile și aprovizionarea, precum și monitorizarea practicilor privind marketingul substituenților laptelui matern.

Ghidul prezintă prevederile Codului internațional privind marketingul substituenților laptelui matern, rezoluțiile și deciziile relevante ale Adunării Mondiale a Sănătății (AMS), precum și orientările tehnice ale Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) și ale Fondului Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) și oferă repere pentru aplicarea acestora în activitatea profesională și instituțională din Republica Moldova.

Ghidul nu înlocuiește actele normative, protocoalele clinice sau evaluarea juridică a unei situații concrete. Deciziile privind alimentația copilului se iau de către profesioniști calificați, în funcție de necesitățile individuale ale mamei și ale copilului, pe baza unor informații obiective, corecte și relevante pentru situația clinică, fără influență comercială.

Ghidul poate fi parcurs integral sau consultat selectiv, în funcție de rolul profesional al utilizatorului. Medicii și asistenții medicali implicați direct în consilierea femeilor însărcinate și a mamelor pot consulta cu prioritate secțiunile privind sistemul de sănătate și lucrătorii din domeniul sănătății, situațiile specifice din maternitate și neonatologie, precum și indicațiile medicale acceptate pentru utilizarea substituenților laptelui matern. Conducătorii instituțiilor medico-sanitare pot consulta cu prioritate secțiunile privind aplicarea în activitatea instituțională, politicile interne și relația cu producătorii și distribuitorii. Persoanele responsabile de achiziții și aprovizionare pot consulta direct subcapitolul dedicat acestui domeniu, iar persoanele responsabile de monitorizare, raportare și documentarea practicilor neconforme pot consulta secțiunea privind monitorizarea și anexele aferente. Indiferent de traseul de consultare ales, capitolele introductive privind scopul și domeniul de aplicare al Codului oferă contextul necesar pentru înțelegerea celorlalte secțiuni.

ECHIPA DE AUTORI:

Maria-Victoria Racu, dr. șt. med., șef Secție sănătatea nutrițională, Agenția Națională pentru Sănătate Publică

Lidia Cracea, medic specialist, Secția sănătatea nutrițională, Agenția Națională pentru Sănătate Publică

Nadejda Fărîmă, MSP, consultant în lactație certificat internațional IBCLC, consultant ONG „Mămica Alăptează”

COORDONATORI:

Irina Loghin, coordonatoare programe sănătate, Biroul UNICEF din Republica Moldova

Daniela-Maria Madan, ofițer în sănătate publică și factori de risc pentru bolile netransmisibile, Biroul OMS din Republica Moldova

CUPRINS

LISTA DE ABREVIERI	4
INTRODUCERE	4
1. SITUAȚII FRECVENTE ÎN ACTIVITATEA PROFESIONALĂ	8
2. REPERE PENTRU UTILIZAREA SUBSTITUENȚILOR DE LAPTE MATERN	10
3. SCOPUL ȘI DOMENIUL DE APLICARE AL CODULUI	11
4. INFORMAREA, EDUCAȚIA ȘI PROMOVAREA CĂTRE PUBLIC	14
5. SISTEMUL DE ÎNGRIJIRE A SĂNĂTĂȚII ȘI LUCRĂTORII DIN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII	16
6. ETICHETAREA, CALITATEA, IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA	19
7. REZOLUȚIILE ȘI DECIZIILE ULTERIOARE RELEVANTE	21
8. APLICAREA ÎN ACTIVITATEA PROFESIONALĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ	24
9. MONITORIZAREA, RAPORTAREA ȘI ACȚIUNILE ULTERIOARE	26
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI FINALE	28
BIBLIOGRAFIE	29
ANEXA 1. FIȘĂ DE DOCUMENTARE A UNEI POSIBILE PRACTICI NECONFORME	32
ANEXA 2. ALGORITM DECIZIONAL ÎN CAZUL ABORDĂRII LUCRĂTORULUI MEDICAL DE CĂTRE O COMPANIE PRODUCĂTOARE/DISTRIBUITOARE A SLM	33
ANEXA 3. MODEL DE DECLARAȚIE PRIVIND CONFLICTUL DE INTERESE	34
ANEXA 4. MODEL DE RĂSPUNS CĂTRE UN REPREZENTANT COMERCIAL	35

LISTA DE ABREVIERI

AMS – Adunarea Mondială a Sănătății

Cod – Codul internațional privind marketingul substituenților laptelui matern

NetCode – Setul de instrumente OMS/UNICEF pentru monitorizarea marketingului substituenților laptelui matern

OMS – Organizația Mondială a Sănătății

SLM – Substituenți ai laptelui matern

UNICEF – Fondul Națiunilor Unite pentru Copii

INTRODUCERE

Context general

Protejarea, promovarea și sprijinirea alăptării reprezintă o componentă esențială a ocrotirii sănătății mamei și a copilului. În Republica Moldova, lucrătorii din domeniul sănătății au un rol important în sprijinirea inițierii și a menținerii alăptării, în consilierea individualizată a femeilor însărcinate, a mamelor și a familiilor, precum și în asigurarea utilizării corecte și în condiții de siguranță a substituenților laptelui matern, atunci când aceștia sunt necesari.

Laptele matern este alimentul special produs pentru sugar. Acesta este sigur, lipsit de contaminanți și conține anticorpi care contribuie la protecția împotriva multor boli frecvente ale copilăriei. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) recomandă inițierea alăptării în prima oră după naștere, alăptarea exclusivă în primele șase luni de viață, introducerea alimentelor complementare adecvate din punct de vedere nutrițional și sigure la vârsta de șase luni și continuarea alăptării până la vârsta de doi ani sau mai mult.

Alăptarea contribuie la protecția copilului împotriva bolilor infecțioase și este asociată, pe termen lung, cu un risc mai mic de supragreutate, obezitate și diabet zaharat de tip 2, precum și cu rezultate mai bune la testele de inteligență. Pentru mamă, alăptarea este asociată cu reducerea riscului de boli cardiovasculare, diabet zaharat de tip 2, dar și cancer mamar, endometrial și ovarian.

Aceste beneficii susțin necesitatea protejării alăptării împotriva practicilor necorespunzătoare de marketing al substituenților laptelui matern, care pot submina inițierea și continuarea alăptării.

Protejarea, promovarea și sprijinirea alăptării nu presupun stigmatizarea familiilor care utilizează substituenți ai laptelui matern. Atunci când utilizarea acestora este necesară, familiile trebuie să primească informații individualizate, corecte și suficiente privind prepararea, administrarea și păstrarea produselor în condiții de siguranță. Totodată, alăptarea aduce familiei un beneficiu economic direct, prin eliminarea costurilor asociate achiziționării formulei de lapte, și contribuie la protejarea mediului, prin reducerea consumului de resurse și a deșeurilor generate de producerea, ambalarea și transportul substituenților de lapte matern (SLM).

Codul internațional privind marketingul substituenților laptelui matern (Cod) a fost adoptat de Adunarea Mondială a Sănătății (AMS) în anul 1981, prin Rezoluția WHA34.22, sub forma unei recomandări adresate statelor membre. Codul nu interzice fabricarea, comercializarea sau utilizarea substituenților laptelui matern. Acesta stabilește principii și recomandări privind informarea și educația în domeniul alimentației sugarilor și a copiilor mici, promovarea

produselor către public, utilizarea sistemului de îngrijire a sănătății în scopuri de promovare, responsabilitățile lucrătorilor din domeniul sănătății, informațiile și sprijinul oferite acestora de producători și distribuitori, precum și etichetarea, calitatea, implementarea și monitorizarea.

Rezoluțiile și deciziile ulterioare relevante ale AMS completează orientarea internațională stabilită prin Cod. Acestea nu modifică formal textul adoptat în anul 1981, ci formulează solicitări și clarificări suplimentare privind implementarea acestuia, inclusiv în ceea ce privește aprovizionarea instituțiilor din sistemul de sănătate, promovarea alimentelor destinate sugarilor și copiilor mici, prevenirea conflictelor de interese, utilizarea mențiunilor nutriționale și de sănătate, promovarea încrucișată și marketingul digital.

Prezentul ghid este elaborat pentru a sprijini aplicarea principiilor Codului în activitatea profesională și instituțională din Republica Moldova. Ghidul prezintă distinct standardul internațional stabilit prin Cod, rezoluțiile și deciziile ulterioare relevante ale AMS și orientările tehnice OMS/UNICEF, fără a le confunda cu obligațiile juridice prevăzute de cadrul normativ național.

Constatarea că o practică nu este aliniată prevederilor Codului nu echivalează, prin ea însăși, cu stabilirea unei încălcări a legislației Republicii Moldova. Calificarea juridică a unei situații concrete se efectuează în temeiul actelor normative naționale aplicabile și în limitele competențelor autorităților responsabile.

Context național

Alimentația sugarilor și a copiilor mici

Studiul UNICEF privind cunoștințele și practicile de alimentare ale sugarilor și copiilor mici din Republica Moldova, publicat în luna mai 2025 pe baza datelor colectate în perioada 1 octombrie–29 decembrie 2024, a inclus 1 206 părinți, mame sau alți îngrijitori ai copiilor cu vârsta de 0–23 de luni. Potrivit indicatorilor raportați, 49% dintre copiii cu vârsta de 0–5 luni au fost alăptați exclusiv în ziua precedentă, iar 30% dintre copiii cu vârsta de 12–23 de luni continuau să fie alăptați. De asemenea, 72% dintre copiii născuți în ultimele 24 de luni au fost puși la sân în prima oră după naștere, iar 53% dintre copiii cu vârsta de 0–23 de luni au fost alimentați cu biberonul și tetina.

Resursele online au fost identificate drept o sursă importantă de informare de către 38% dintre respondenți. În ceea ce privește expunerea la materialele promoționale, 41% dintre respondenți au declarat că le-au văzut sau auzit în ultimele șase luni, iar 38% au observat materiale promoționale în unitățile medicale. Principalele surse de promovare menționate au fost televiziunea, magazinele și farmaciile, alte resurse online și rețelele de socializare.

Aceste constatări susțin necesitatea consolidării consilierii bazate pe dovezi, a accesului familiilor la informații independente și a monitorizării practicilor de promovare a produselor destinate sugarilor și copiilor mici.

Monitorizarea practicilor de marketing

În anul 2026 a fost realizată monitorizarea națională a practicilor de marketing a substituenților laptelui matern pe teritoriul Republicii Moldova. Aceasta a fost desfășurată în perioada octombrie-decembrie 2025, conform metodologiei instrumentului NetCode, elaborat de OMS pentru monitorizarea respectării Codului. Evaluarea a cuprins 8 instituții medico-sanitare publice: centre perinatale, secții specializate pentru copii și departamente de pediatrie din municipiul Chișinău, municipiul Bălți și raionul Hîncești, precum și 10 puncte de vânzare din orașul Chișinău, alături de monitorizarea online a 37 de profiluri de pe rețelele de socializare Facebook și Instagram și a site-urilor specializate ale companiilor producătoare, rețelelor de farmacii, magazinelor online, instituțiilor medicale, asociațiilor profesionale și a influencerilor cu conținut destinat sarcinii și îngrijirii copiilor. Evaluarea a vizat următoarele categorii de produse: formule de început, formule de continuare, alte produse lactate destinate sugarilor și

copiilor mici, alimente pentru diversificare, precum și biberoane și tetine.

În cadrul monitorizării au fost analizate practicile de marketing identificate în unitățile medico-sanitare, punctele de vânzare cu amănuntul, precum și în mediul online, prin observare directă, interviuri nestructurate cu lucrători medicali și mame, și analiza conținutului publicat pe rețelele de socializare și pe site-urile specializate.

Principalele constatări au fost următoarele:

- produsele destinate sugarilor sunt promovate intens în mediul online, adesea prin afirmații de sănătate precum întărirea imunității, îmbunătățirea digestiei sau oferirea combinațiilor „unice” de nutrienți;
- au fost identificate concursuri, tombola, reduceri și cadouri oferite prin intermediul rețelelor de socializare pentru încurajarea comercializării substituenților de lapte matern (SLM);
- în instituțiile medico-sanitare publice au fost observate materiale promoționale - ceasuri, calendare, taliometre, rechizite de birou, reviste și panouri cu sigla unor companii producătoare;
- au fost documentate mostre de formulă și cadouri oferite mamelor în secțiile de maternitate, în unele cazuri prin intermediul personalului medical;
- au fost identificate conferințe și congrese medicale sponsorizate de companii producătoare de SLM, cu standuri, bannere și prezentări comerciale destinate lucrătorilor medicali;
- în cadrul interviurilor cu personalul medical s-a depistat că unii specialiști recomandă formulă de lapte „până vine laptele mamei”, iar majoritatea nu cunoșteau că biberoanele și tetinele sunt supuse acelorași restricții ca și formulele de lapte;
- interviurile cu mamele au arătat că foarte puține au fost consiliate antenatal privind alăptarea, iar în unele cazuri au fost îndrumate să introducă formula în primele zile de viață ale copilului.

Pe baza rezultatelor monitorizării, au fost formulate următoarele concluzii și recomandări valabile pentru utilizatorii ghidului:

- verificați și declarați orice invitație, cadou sau material din partea unui producător sau distribuitor a SLM, și declarați instituției sprijinul primit;
- nu acceptați și nu distribuiți mostre de formulă, indiferent de sursă;
- verificați și eliminați din cabinet și din secție orice material cu sigla unui producător de formulă, biberoane sau tetine;
- rețineți că biberoanele și tetinele sunt supuse acelorași restricții ca formulele de lapte;
- introduceți consilierea antenatală privind alăptarea ca practică sistematică, nu ocazională;
- nu recomandați formula „până vine laptele mamei” - cantitatea redusă de colostru din primele zile este fiziologică, iar introducerea nejustificată a formulei poate compromite instalarea lactației;
- declarați conflictul de interese la fiecare eveniment sponsorizat de industrie la care participați.

Cadrul normativ național

În Republica Moldova, evaluarea informării, etichetării, prezentării și a promovării SLM se realizează în conformitate cu legislația națională în vigoare. Codul și rezoluțiile ulterioare relevante ale AMS constituie standarde internaționale de referință, iar calificarea juridică a

practicilor și aplicarea măsurilor corespunzătoare se efectuează în temeiul actelor normative naționale aplicabile și în limitele competențelor autorităților responsabile.

Elaborarea prezentului ghid contribuie la implementarea **Hotărârii Guvernului nr. 129/2023 cu privire la aprobarea Programului național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023–2027** prin realizarea acțiunii 2.5.1 din Planul de acțiuni aferent Programului. Această acțiune prevede promovarea alăptării exclusive la sân prin armonizarea actelor legislative și normative naționale cu prevederile integrale ale Codului internațional privind marketingul substituenților laptelui matern, elaborarea cadrului de monitorizare a respectării reglementărilor privind substituenții laptelui matern, evaluarea respectării prevederilor legale în maternități și consolidarea capacităților profesionale ale medicilor și asistenților medicali în vederea promovării alăptării și consilierii mamelor.

Legea nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice stabilește cadrul general pentru prevenirea riscurilor și protejarea sănătății populației. Articolul 38, intitulat „Asigurarea sănătății nutriționale”, prevede la alin. (1) că „promovarea alăptării va constitui una dintre priorități în asigurarea unui început de viață sănătos și reducerea poverii bolilor”. Această prevedere fundamentează includerea protejării, promovării și sprijinirii alăptării printre prioritățile activităților de sănătate publică.

În contextul prezentului ghid, prevenirea riscurilor pentru sănătatea sugarilor presupune protejarea familiilor împotriva informațiilor incorecte sau influențate comercial, prevenirea descurajării alăptării și asigurarea utilizării substituenților laptelui matern numai atunci când este necesar, pe baza unei informări adecvate. Atunci când substituenții sunt utilizați, informațiile privind alegerea produsului, prepararea, administrarea și păstrarea acestuia trebuie să fie corecte și suficiente pentru prevenirea riscurilor asociate utilizării necorespunzătoare.

Hotărârea Guvernului nr. 179/2018 aprobă reglementările sanitare privind alimentele destinate sugarilor și copiilor de vârstă mică și alimentele destinate unor scopuri medicale speciale. Pentru formulele pentru sugari și formulele de continuare, actul stabilește cerințe privind compoziția, introducerea pe piață, etichetarea, prezentarea, publicitatea și informațiile referitoare la alimentația sugarilor și copiilor mici. La evaluarea unui produs se verifică încadrarea acestuia în categoria corespunzătoare, grupa de vârstă, informațiile obligatorii, instrucțiunile de preparare și utilizare, avertizările, imaginile, mențiunile și celelalte elemente de prezentare.

Legea nr. 279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare stabilește că informațiile referitoare la produsele alimentare trebuie să fie corecte, clare, ușor de înțeles și să nu inducă în eroare consumatorul. Cerințele sale sunt relevante pentru etichetarea, prezentarea și publicitatea produselor aflate în domeniul prezentului ghid.

Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate reglementează conținutul și difuzarea publicității. La examinarea unei practici se identifică produsul promovat, caracterul comercial al mesajului, publicul vizat, canalul de difuzare și entitățile implicate în producerea, furnizarea sau distribuirea publicității.

Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor stabilește principiile generale ale legislației alimentare și responsabilitatea operatorilor din domeniul alimentar pentru siguranța și conformitatea produselor introduse pe piață.

Protocolul clinic național PCN-369 „Alimentația naturală”, aprobat prin Ordinul nr. 269 din 17 martie 2020, constituie un document profesional de referință pentru protejarea, promovarea și sprijinirea alăptării, precum și pentru informarea și consilierea femeilor însărcinate, mamelor și familiilor.

1. SITUAȚII FRECVENTE ÎN ACTIVITATEA PROFESIONALĂ

Situația	Articolul încălcat din Cod	Explicație	Prevederea națională
Un reprezentant comercial al companiei producătoare de SLM solicită o întâlnire în cabinet sau acces în secție	5.5, 6.4	Personalul implicat în marketingul SLM nu trebuie să stabilească niciun contact direct sau indirect cu femeile însărcinate sau cu mamele, iar sistemul de sănătate nu trebuie să permită accesul unor astfel de reprezentanți în cadrul instituției.	Nu există o prevedere specifică echivalentă, dar practica a fost documentată în cadrul monitorizării naționale ca fiind incompatibilă cu principiile Codului.
Mi se oferă mostre de formulă „pentru evaluare” sau „pentru testare”	7.4	Mostrele nu se oferă lucrătorilor medicali decât în scopuri de cercetare la nivel instituțional, însă în niciun caz nu se distribuie mai departe gravidelor, mamelor sau familiilor acestora.	HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 54 ¹ - personalului din domeniul sănătății îi este interzis să distribuie mostre gratuite de formule gravidelor, mamelor sau membrilor familiei.
Sunt invitat la o conferință sau un congres sponsorizat de o companie producătoare a SLM	6.1, 7.2, 7.5	Informarea profesională a lucrătorilor medicali este responsabilitatea guvernelor, nu a industriei, iar contribuțiile pentru participarea la conferințe trebuie declarate instituției.	HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 54 ² - interzice acceptarea de stimulente financiare sau materiale pentru promovarea produselor. Monitorizarea a documentat congrese medicale cu prezența standurilor și a prezentărilor comerciale ale unor companii producătoare de SLM.

Primesc cadouri sau rechizite de birou cu sigla unui producător	6.8, 7.3	Echipamentele donate pot purta sigla companiei, dar nu trebuie să facă referire la un produs anume, iar lucrătorii medicali nu trebuie să accepte stimulente materiale.	HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 59 - donațiile de materiale se fac numai cu aprobarea scrisă a Ministerului Sănătății. Monitorizarea a documentat ceasuri, calendare, taliometre și rechizite cu sigle comerciale în instituții medicale publice.
O companie propune donarea de materiale sau echipamente pentru cabinet sau secție	4.3, 6.8	Donațiile se acceptă doar la cererea și cu aprobarea autorității competente, nu trebuie să facă referire la o marcă comercială și se distribuie exclusiv prin intermediul sistemului de sănătate.	HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 59.
Mi se cere să demonstrez prepararea formulei de lapte în fața unui public	6.5	Demonstrația se face doar de personalul medical calificat și numai pentru mamele sau familiile care au nevoie reală de formulă, cu explicarea clară a riscurilor preparării incorecte.	Nu există o restricție suplimentară la nivel național, principiul se aplică direct din Cod.
Sunt rugat să apar sau să promovez un produs pe rețelele de socializare	5.5 și orientările OMS privind marketingul digital din 2023	Nicio formă de promovare a produselor aflate sub incidența Codului nu trebuie realizată cu implicarea lucrătorilor medicali, inclusiv în mediul digital.	Nereglementat explicit în legislația națională, însă monitorizarea a identificat această lacună ca fiind semnificativă pentru mediul online.
În secție există postere, bannere sau materiale informaționale de la producători	6.3	Instituțiile medicale nu trebuie utilizate pentru expunerea produselor comerciale, a posterelor sau a altor materiale promoționale ale companiilor producătoare de SLM.	HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 58. Monitorizarea a documentat panouri cu sigle comerciale și materiale informative de brand în birourile unor specialiști.

O companie oferă mostre sau cadouri direct mamelor în secție	5.2, 5.4, 6.2, 6.4	Producătorii nu trebuie să ofere, direct sau indirect, mostre sau cadouri gravidelor sau mamelor, iar unitățile medicale nu trebuie folosite ca punct de distribuire a acestora.	HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 54. Monitorizarea a documentat cadouri (inclusiv biberoane) oferite mamelor cu diverse ocazii, în unele cazuri prin intermediul personalului medical.
Asociația profesională din care fac parte primește o propunere de sponsorizare din partea unei companii	6.1 și Rezoluția AMS 58.32/2005	Sprijinul financiar pentru profesioniști sau programe din domeniul sănătății nu trebuie să creeze conflicte de interese	Nereglementat explicit în legislația națională, în timp ce monitorizarea a identificat parteneriate dintre companii producătoare de SLM și asociații profesionale ca practică sensibilă și riscantă pentru sistemul de sănătate.

2. REPERE PENTRU UTILIZAREA SUBSTITUENȚILOR DE LAPTE MATERN

Alăptarea rămâne standardul recomandat de alimentație pentru sugari, iar situațiile în care SLM devin o opțiune medicală justificată sunt puține și bine delimitate. Recunoașterea corectă a acestor situații previne atât introducerea nejustificată a formulei, cât și întreruperea nejustificată a alăptării în cazuri în care aceasta poate și trebuie continuată. În unele privințe, standardele internaționale actuale OMS/UNICEF diferă de Protocolul Clinic Național PCN-369 „Alimentația naturală” (2020), aflat în vigoare, diferențele fiind semnalate explicit în cele ce urmează.

Afecțiuni ale sugarului care impun utilizarea substituenților de lapte matern:

- galactozemie clasică – necesită excluderea laptelui matern și utilizarea unei formule speciale fără galactoză;
- leucinoză (boala urinei cu miros de sirop de arțar) – necesită utilizarea unei formule metabolice speciale fără leucină, izoleucină și valină;
- fenilcetonurie – necesită utilizarea unei formule speciale fără fenilalanină, alăptarea poate fi menținută în cantități atent controlate, sub monitorizare metabolică specializată.;
- deficit congenital de lactază – afecțiune extrem de rară, care necesită alimentație fără lactoză și management specializat.

Nota Bene: OMS/UNICEF precizează că în fenilcetonurie alăptarea parțială este posibilă sub monitorizare atentă a nivelului de fenilalanină, nuanță pe care PCN-369 nu o menționează.

Situații care pot necesita alimentație suplimentară temporară, pe lângă laptele matern:

- greutate mică la naștere (sub 1500 g);

- naștere prematură (înainte de 32 de săptămâni de gestație);
- risc de hipoglicemie neresponsiv la alăptare optimă (prematuri, nou-născuți mici pentru vârsta gestațională, stres hipoxic/ischemic semnificativ, mame cu diabet).

Nota Bene: situațiile descrise reprezintă standarde descrise de OMS/UNICEF și nu sunt prezentate expres în PCN-369.

Afecțiuni materne care pot justifica evitarea permanentă a alăptării:

- infecția HIV.

Nota Bene: PCN-369 clasifică infecția HIV drept o contraindicație permanentă pentru alăptare, fără condiționare de tratament. Ghidul OMS din 2016 recomandă, în schimb, alăptarea susținută de terapie antiretrovirală, nu evitarea acesteia. Decizia clinică se ia individual, în echipă cu medicul infecționist, până la o eventuală actualizare a protocolului național.

Afecțiuni materne care pot justifica evitarea temporară a alăptării:

- boală severă care împiedică îngrijirea sugarului (ex. septicemie);
- leziuni herpetice active pe sân (HSV-1) până la vindecare;
- medicație incompatibilă - chimioterapie citotoxică, izotopi radioactivi;
- consum matern de substanțe cu efect nociv documentat (alcool peste 0,5 g/kg corp/zi sau de droguri administrate intravenos)

Nota Bene: PCN-369 încadrează herpesul cu leziuni active la contraindicații, fără a preciza caracterul temporar; însă acesta este menționat explicit de OMS/UNICEF.

Afecțiuni materne pentru care există diferențe între PCN-369 și standardele internaționale actuale:

- *mastita*: PCN-369 o clasifică drept o contraindicație temporară doar în forma acută severă. OMS/UNICEF recomandă continuarea alăptării din sânul afectat în majoritatea cazurilor de mastită, cu tratament asociat;
- *abcesul mamar*: nu are corespondent explicit în PCN-369. OMS/UNICEF recomandă continuarea alăptării din sânul neafectat, cu reluarea la celălalt după inițierea tratamentului;
- *hepatita B*: PCN-369 o clasifică drept o contraindicație permanentă în prezența viremiei. OMS/UNICEF recomandă continuarea alăptării, cu condiția vaccinării sugarului în primele 48 ore de viață;
- *hepatita C*: nu are corespondent explicit în PCN-369. OMS/UNICEF nu o consideră contraindicație permanentă pentru alăptare;
- *tuberculoza*: PCN-369 clasifică infecția TBC activă drept o contraindicație permanentă. OMS/UNICEF nu o încadrează printre afecțiunile care impun întreruperea alăptării, considerând că bacilul nu se transmite prin lapte, iar riscul se gestionează prin măsuri de control al transmiterii aerogene, nu prin oprirea alăptării (cu excepția mastitei tuberculoase).

Nota Bene: pentru toate afecțiunile din această ultimă categorie, decizia clinică individuală se ia în echipă cu medicul specialist de profil, până la o eventuală actualizare a PCN-369.

3. SCOPUL ȘI DOMENIUL DE APLICARE AL CODULUI

Declinul alăptării și influența practicilor de promovare a alimentelor destinate sugarilor au determinat intensificarea preocupărilor internaționale privind protecția alimentației sugarilor și a copiilor mici. În anul 1979, reuniunea comună OMS/UNICEF privind alimentația sugarilor și a copiilor mici a recomandat elaborarea unui cod internațional referitor la marketingul formulelor pentru sugari și al altor produse utilizate ca SLM. În anul 1980, prin Rezoluția WHA33.32, AMS a susținut elaborarea acestui cod.

Pe 21 mai 1981, AMS a adoptat Codul internațional privind marketingul substituenților

laptelui matern prin Rezoluția WHA 34.22, sub forma unei recomandări în sensul articolului 23 din Constituția OMS.

Prin Rezoluția WHA 34.22, statele membre au fost îndemnate să dea efect principiilor și scopului Codului prin legislație, regulamente sau alte măsuri adecvate, în funcție de cadrul lor social și legislativ.

Codul nu constituie, prin el însuși, un act juridic național. Obligațiile juridice, competențele autorităților și sancțiunile aplicabile rezultă din măsurile adoptate la nivel național pentru implementarea acestuia.

Articolul 1. Scopul Codului

Scopul Codului este de a contribui la asigurarea unei alimentații sigure și adecvate a sugarilor, prin protejarea și promovarea alăptării și prin asigurarea utilizării corecte a SLM, atunci când aceștia sunt necesari, pe baza informației adecvate și printr-un marketing și o distribuție corespunzătoare.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

Codul se aplică marketingului și practicilor conexe referitoare la SLM, inclusiv formulele pentru sugari, la alte produse lactate, alimente și băuturi, inclusiv alimentele complementare administrate cu biberonul, atunci când sunt comercializate sau prezentate în alt mod ca fiind adecvate, cu sau fără modificare, pentru utilizarea ca înlocuitori parțiali ori totali ai laptelui matern, precum și la biberoane și tetine. Codul se aplică, de asemenea, calității și disponibilității acestor produse și informațiilor privind utilizarea lor.

Clarificare potrivit documentelor OMS ulterioare

Încadrarea unui produs se examinează în funcție de modul în care acesta este comercializat sau prezentat, nu numai în funcție de denumirea categoriei sale. Orientările OMS din 2016 și documentele explicative ulterioare precizează că laptele și produsele care pot fi utilizate pentru a înlocui laptele matern și care sunt comercializate în mod specific pentru alimentația copiilor cu vârsta de până la 36 de luni includ formulele de continuare și laptele pentru copii mici.

Produse care cad sub incidența Codului

Codul Internațional și rezoluțiile ulterioare ale AMS nu se limitează la formulele de lapte praf. Sub incidența acestora cad toate produsele care pot înlocui, parțial sau total, laptele matern, precum și articolele care facilitează alimentarea artificială. Pe piața din Republica Moldova, aici sunt incluse:

- formulele de început (0-6 luni);
- formulele de continuare (6+ luni) - supuse aceluiași restricții de promovare ca formulele de început, deși frecvent tratate greșit ca *produse „obișnuite”*;
- laptele pentru copii mici (formulele 3, 4 - comercializate pentru copii până la vârsta de 36 de luni) – cad sub incidența Codului conform clarificării OMS din 2018, indiferent de denumirea comercială utilizată (ex. „lapte de creștere”);
- biberoanele și tetinele - inclusiv cele promovate prin afirmații precum „similar sânului matern” sau cu proprietăți de „anti-colici”;
- ceaiurile și apele îmbuteliate comercializate specific pentru sugari - inclusiv cele etichetate „0+”;
- alimentele complementare promovate pentru copii sub 6 luni - piureuri, cereale sau sucuri etichetate ca adecvate de la 3, 4 sau 5 luni, care, prin această promovare, sunt tratate ca SLM și trebuie să întrunească aceleași cerințe nutriționale și de etichetare.

Nota Bene: dacă un produs este comercializat sau prezentat ca fiind adecvat pentru alimentația unui copil sub 6 luni, indiferent de categoria oficială în care este înregistrat (lapte, ceai, piure, suc), acesta cade sub incidența Codului și a restricțiilor de promovare aferente.

Articolul 3. Definiții

Termen	Sens potrivit articolului 3
Substituent al laptelui matern (SLM)	orice aliment comercializat sau prezentat în alt mod ca înlocuitor parțial ori total al laptelui matern, indiferent dacă este sau nu adecvat acestui scop.
Aliment complementar	orice aliment, fabricat industrial sau preparat local, adecvat ca supliment al laptelui matern ori al formulei pentru sugari atunci când acestea devine insuficient pentru satisfacerea necesităților nutriționale ale sugarului. Acesta este denumit, de asemenea, în mod obișnuit „aliment de întărcare” sau „supliment al laptelui matern”.
Recipient	orice formă de ambalare a produsului pentru vânzare ca unitate obișnuită cu amănuntul, inclusiv învelișul.
Distribuitor	orice persoană, societate sau altă entitate din sectorul public ori privat implicată în activitatea de comercializare, direct sau indirect, cu ridicata ori cu amănuntul, a unui produs aflat în domeniul de aplicare al Codului. „Distribuitor primar” înseamnă agentul de vânzări, reprezentantul, distribuitorul național sau intermediarul producătorului
Sistem de îngrijire a sănătății	instituții sau organizații guvernamentale, neguvernamentale ori private implicate direct sau indirect în îngrijirea sănătății mamelor, sugarilor și a femeilor însărcinate, precum și creșele sau instituțiile de îngrijire a copilului. Termenul include, de asemenea, lucrătorii din domeniul sănătății aflați în practică privată, însă nu include farmaciile sau alte puncte de vânzare stabilite.
Lucrător din domeniul sănătății	orice persoană care lucrează într-o componentă a sistemului de îngrijire a sănătății, profesională sau neprofesională, inclusiv lucrătorii voluntari neremunerați.
Formulă pentru sugari	substituent al laptelui matern formulat industrial, în conformitate cu standardele Codex Alimentarius aplicabile, pentru satisfacerea cerințelor nutriționale normale ale sugarilor până la vârsta cuprinsă între patru și șase luni și adaptat caracteristicilor lor fiziologice. Formula pentru sugari poate fi, de asemenea, preparată la domiciliu, caz în care este descrisă ca „preparată la domiciliu”. Nota Bene: Definiția de mai sus reproduce sensul textului adoptat în anul 1981. Recomandarea ulterioară a OMS și UNICEF este alăptarea exclusivă în primele șase luni de viață.

Termen	Sens potrivit articolului 3
Etichetă	orice etichetă, marcă, semn, element pictural sau altă descriere scrisă, tipărită, ștanțată, marcată, gravată, imprimată ori atașată recipientului unui produs aflat în domeniul de aplicare al Codului.
Producător	orice societate sau altă entitate din sectorul public ori privat implicată în activitatea sau funcția de fabricare, direct ori printr-un agent sau printr-o entitate controlată de aceasta ori aflată în contract cu aceasta, a unui produs aflat în domeniul de aplicare al Codului.
Marketing	promovarea produsului, distribuția, vânzarea, publicitatea, relațiile publice privind produsul și serviciile de informare referitoare la acesta.
Personal de marketing	orice persoană ale cărei funcții implică marketingul unuia sau mai multor produse aflate în domeniul de aplicare al Codului.
Mostră	cantitate unică sau mică dintr-un produs, furnizată gratuit.
Aprovizionare	cantități dintr-un produs furnizate pentru utilizare pe o perioadă îndelungată, gratuit sau la preț redus, în scop social, inclusiv cele furnizate familiilor aflate în nevoie.

4. INFORMAREA, EDUCAȚIA ȘI PROMOVAREA CĂTRE PUBLIC

Articolul 4. Informare și educație

4.1. Guvernele ar trebui să aibă responsabilitatea de a asigura furnizarea unor informații obiective și consecvente privind alimentația sugarilor și a copiilor mici, destinate familiilor și persoanelor implicate în domeniul nutriției sugarilor și copiilor mici. Această responsabilitate ar trebui să fie exercitată direct de către guverne sau prin intermediul altor organisme considerate corespunzătoare și ar trebui să includă planificarea, furnizarea, conceperea și difuzarea informațiilor sau controlul acestora.

*** Punct transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 57**

4.2. Materialele informative și educaționale, scrise, audio sau vizuale, referitoare la alimentația sugarilor și destinate femeilor însărcinate și mamelor sugarilor și a copiilor mici ar trebui să includă informații clare privind:

- beneficiile și superioritatea alăptării;
- nutriția maternă, pregătirea pentru alăptare și menținerea acesteia;
- efectul negativ asupra alăptării al introducerii parțiale a alimentării cu biberonul;
- dificultatea revenirii asupra deciziei de a nu alăpta;
- utilizarea corectă a formulei pentru sugari, atunci când aceasta este necesară.

Atunci când asemenea materiale conțin informații privind utilizarea formulei pentru sugari, acestea ar trebui să includă implicațiile sociale și financiare ale utilizării acesteia, riscurile pentru sănătate ale alimentelor sau metodelor de alimentare necorespunzătoare și, în special, riscurile utilizării inutile ori incorecte a formulei pentru sugari și a altor substituenți ai laptelui matern. Materialele respective nu ar trebui să utilizeze imagini sau texte care pot idealiza utilizarea SLM.

*** Punct transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 58**

4.3. Donațiile de echipamente sau materiale informative ori educaționale efectuate de

producători sau distribuitori ar trebui să fie realizate numai la cererea și cu aprobarea scrisă a autorității guvernamentale competente sau în cadrul orientărilor stabilite de aceasta în acest scop.

Echipamentele sau materialele respective pot purta denumirea ori sigla companiei donatoare, dar nu ar trebui să facă referire la denumirea comercială a unui produs aflat în domeniul de aplicare al Codului și ar trebui să fie distribuite numai prin intermediul sistemului de îngrijire a sănătății.

*** Punct transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 59**

Articolul 5. Publicul larg și mamele

5.1. Pentru produsele aflate în domeniul de aplicare al Codului nu ar trebui să existe publicitate sau alte forme de promovare către publicul larg.

*** Punct parțial transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 53, 55 (aplicabil doar formulelor de început)**

5.2. Producătorii și distribuitorii nu ar trebui să ofere, direct sau indirect, femeilor însărcinate, mamelor ori membrilor familiilor acestora mostre ale produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului.

*** Punct parțial transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 54 (aplicabil doar formulelor de început)**

5.3. În conformitate cu punctele 5.1 și 5.2, la punctele de vânzare nu ar trebui să existe publicitate, distribuire de mostre sau alte mijloace de promovare destinate să stimuleze direct vânzarea cu amănuntul către consumator, precum etalările speciale, cupoanele de reducere, primele, vânzările speciale, produsele vândute în pierdere pentru atragerea cumpărătorilor și vânzările cuplate. Această prevedere nu ar trebui să limiteze instituirea unor politici și practici de stabilire a prețurilor destinate să asigure produse la prețuri mai mici pe termen lung.

*** Punct parțial transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 55 (aplicabil doar formulelor de început)**

5.4. Producătorii și distribuitorii nu ar trebui să distribuie femeilor însărcinate sau mamelor sugarilor și copiilor mici cadouri constând în articole ori ustensile care pot promova utilizarea substituenților laptelui matern sau alimentarea cu biberonul.

*** Punct parțial transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 54 (aplicabil doar formulelor de început)**

5.5. Personalul de marketing nu ar trebui să urmărească, în exercitarea activității sale profesionale, stabilirea unui contact direct sau indirect, de orice fel, cu femeile însărcinate ori cu mamele sugarilor și copiilor mici.

*** Punct netranspus în legislația națională**

Repere pentru comunicarea profesională:

- comunicarea trebuie să răspundă unei nevoi reale de informare și să nu promoveze o marcă, o linie de produse sau un serviciu comercial;
- beneficiile și superioritatea alăptării trebuie prezentate clar, iar informațiile privind formulele pentru sugari trebuie oferite individualizat familiilor care au nevoie de acestea;
- atunci când utilizarea formulei de lapte este necesară, trebuie explicate modul de preparare și administrare, cerințele de igienă și păstrare, implicațiile financiare și riscurile utilizării incorecte;
- nu trebuie utilizate imagini, afirmații sau comparații care sugerează echivalența ori superioritatea alimentării cu biberonul față de alăptare;
- limbajul trebuie să fie respectuos și lipsit de culpabilizare. Protejarea alăptării nu justifică omiterea informațiilor necesare pentru utilizarea formulei în condiții de siguranță.

5. SISTEMUL DE ÎNGRIJIRE A SĂNĂTĂȚII ȘI LUCRĂTORII DIN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

Articolul 6. Sistemul de îngrijire a sănătății

6.1. Autoritățile din domeniul sănătății ale statelor membre ar trebui să ia măsuri adecvate pentru a încuraja și proteja alăptarea și pentru a promova principiile Codului. Acestea ar trebui să furnizeze informații și consiliere adecvate lucrătorilor din domeniul sănătății cu privire la responsabilitățile lor, inclusiv informațiile prevăzute la articolul 4.2.

* Punct transpus în Legea nr. 10/2009, art. 38, alin. (1) și în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 57

6.2. Nicio unitate a sistemului de îngrijire a sănătății nu ar trebui utilizată în scopul promovării formulei pentru sugari sau a altor produse aflate în domeniul de aplicare al Codului. Această dispoziție nu împiedică difuzarea informațiilor către lucrătorii din domeniul sănătății, astfel cum este prevăzut la articolul 7.2.

* Punct netranspus explicit în legislația națională

6.3. Unitățile sistemului de îngrijire a sănătății nu ar trebui utilizate pentru expunerea produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului, a placardelor sau posterelor referitoare la aceste produse și nici pentru distribuirea materialelor furnizate de producători ori distribuitori, altele decât cele prevăzute la articolul 4.3.

* Punct parțial transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 58 și 59

6.4. Sistemul de îngrijire a sănătății nu ar trebui să permită utilizarea reprezentanților serviciilor profesionale, a personalului pentru îngrijirea mamelor sau a altor categorii similare de personal furnizat ori remunerat de producători sau distribuitori.

* Punct netranspus în legislația națională

6.5. Alimentarea cu formulă pentru sugari, preparată industrial sau la domiciliu, ar trebui demonstrată numai de lucrători din domeniul sănătății ori, atunci când este necesar, de alți lucrători comunitari și numai mamelor sau membrilor familiilor care au nevoie să o utilizeze. Informațiile oferite ar trebui să includă o explicație clară privind riscurile utilizării incorecte.

* Punct netranspus explicit în legislația națională

6.6. Donațiile sau vânzările la preț redus către instituții ori organizații ale unor aprovizionări cu formulă pentru sugari sau cu alte produse aflate în domeniul de aplicare al Codului, destinate utilizării în instituții sau distribuirii în afara acestora, pot fi efectuate. Aceste aprovizionări ar trebui utilizate sau distribuite numai sugarilor care trebuie alimentați cu substituenți ai laptelui matern. Dacă aprovizionările sunt distribuite pentru utilizare în afara instituției, distribuirea ar trebui realizată numai de instituțiile ori organizațiile în cauză. Donațiile sau vânzările la preț redus nu ar trebui utilizate de producători sau distribuitori ca stimulent pentru vânzare.

* Punct parțial transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 56 (aplicabil doar formulelor de început)

6.7. Atunci când aprovizionările donate cu formulă pentru sugari sau cu alte produse aflate în domeniul de aplicare al Codului sunt distribuite în afara unei instituții, instituția ori organizația ar trebui să ia măsuri pentru a asigura continuarea aprovizionării atât timp cât sugarii în cauză au nevoie de aceste produse. Donatorii, precum și instituțiile ori organizațiile în cauză, ar trebui să țină seama de această responsabilitate.

* Punct netranspus în legislația națională

6.8. Echipamentele și materialele donate sistemului de îngrijire a sănătății, în plus față de cele prevăzute la articolul 4.3, pot purta denumirea sau sigla companiei, dar nu ar trebui să facă referire la denumirea comercială a unui produs aflat în domeniul de aplicare al Codului.

* Punct transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 59

Clarificare prin rezoluțiile ulterioare ale Adunării Mondiale a Sănătății

Prevederile articolului 6.6 se citesc împreună cu rezoluțiile ulterioare relevante ale Adunării Mondiale a Sănătății.

Rezoluția WHA39.28 din 1986 a solicitat statelor membre să se asigure că acele cantități mici de SLM necesare pentru minoritatea sugarilor care au nevoie de aceștia în maternități și spitale sunt procurate prin canalele obișnuite de achiziție, și nu prin furnizări gratuite sau subvenționate.

Rezoluția WHA47.5 din 1994 a îndemnat statele membre să se asigure că substituenții laptelui matern și celelalte produse aflate în domeniul de aplicare al Codului nu sunt furnizate gratuit sau la preț subvenționat niciunei părți a sistemului de îngrijire a sănătății.

* Puncte netranspuse în legislația națională

În consecință, produsele necesare pentru alimentația sugarilor în cadrul instituțiilor medico-sanitare ar trebui procurate prin procedurile obișnuite de achiziție și nu ar trebui furnizate gratuit sau la preț subvenționat de producători ori distribuitori.

Articolul 7. Lucrătorii din domeniul sănătății

7.1. Lucrătorii din domeniul sănătății ar trebui să încurajeze și să protejeze alăptarea, iar persoanele implicate în mod special în nutriția maternă și infantilă ar trebui să cunoască responsabilitățile care le revin în temeiul Codului, inclusiv informațiile prevăzute la articolul 4.2.

* Punct parțial transpus în Legea nr. 10/2009, art. 38, alin. (1)

7.2. Informațiile furnizate de producători și distribuitori profesioniștilor din domeniul sănătății cu privire la produsele aflate în domeniul de aplicare al Codului ar trebui să se limiteze la aspecte științifice și factuale. Acestea nu ar trebui să sugereze și nici să creeze convingerea că alimentarea cu biberonul este echivalentă sau superioară alăptării și ar trebui să includă informațiile prevăzute la articolul 4.2.

* Punct parțial transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 53 (aplicabil doar formulelor de început)

7.3. Producătorii și distribuitorii nu ar trebui să ofere lucrătorilor din domeniul sănătății sau membrilor familiilor acestora stimulente financiare ori materiale pentru promovarea produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului, iar lucrătorii din domeniul sănătății sau membrii familiilor acestora nu ar trebui să accepte asemenea stimulente.

* Punct transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 54²

7.4. Mostrele de formulă pentru sugari, de alte produse aflate în domeniul de aplicare al Codului sau de echipamente și ustensile pentru prepararea ori utilizarea acestora nu ar trebui furnizate lucrătorilor din domeniul sănătății, cu excepția cazurilor în care sunt necesare pentru evaluare profesională sau cercetare la nivel instituțional. Lucrătorii din domeniul sănătății nu ar trebui să ofere mostre de formulă pentru sugari femeilor însărcinate, mamelor sugarilor și copiilor mici sau membrilor familiilor acestora.

* Punct transpus parțial în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 54¹

7.5. Producătorii și distribuitorii ar trebui să declare instituției de care aparține beneficiarul orice contribuție acordată acestuia pentru burse, deplasări de studiu, granturi de cercetare, participarea la conferințe profesionale sau activități similare. Beneficiarul ar trebui, la rândul

său, să declare asemenea contribuții.

* Punct netranspus în legislația națională

Articolul 8. Personalul producătorilor și distribuitorilor

8.1. În sistemele de stimulare a vânzărilor pentru personalul de marketing, volumul vânzărilor produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului nu ar trebui inclus în calculul primelor și nu ar trebui stabilite cote specifice pentru vânzarea acestor produse. Această prevedere nu ar trebui interpretată ca împiedicând plata unor prime bazate pe vânzările totale ale companiei pentru alte produse comercializate de aceasta.

* Punct netranspus în legislația națională

8.2. Personalul angajat în marketingul produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului nu ar trebui, în cadrul responsabilităților sale profesionale, să exercite funcții educaționale în relația cu femeile însărcinate sau cu mamele sugarilor și copiii mici. Această prevedere nu ar trebui interpretată ca împiedicând utilizarea unui astfel de personal de către sistemul de îngrijire a sănătății pentru alte funcții, la cererea și cu aprobarea scrisă a autorității competente a guvernului în cauză.

* Punct netranspus în legislația națională

Repere de conduită instituțională:

- Instituția adoptă o politică internă privind materialele informative și educaționale, accesul reprezentanților producătorilor și distribuitorilor de SLM, donațiile, mostrele, sponsorizările și gestionarea conflictelor de interese.
- Personalul declară interesele relevante, precum și orice sprijin financiar sau material primit de la producători ori distribuitori ai SLM.
- Reprezentanții comerciali nu participă la informarea sau consilierea individuală a femeilor însărcinate, mamelor ori familiilor.
- Activitățile de formare profesională sunt organizate astfel încât stabilirea conținutului, selectarea formatorilor și desemnarea participanților să rămână independente de interese comerciale.
- Produsele necesare îngrijirii sugarilor sunt procurate prin procedurile obișnuite de achiziție, fără utilizarea donațiilor, furnizărilor gratuite sau reducerilor de preț ca mijloc de promovare.

Situații specifice în maternitate și neonatologie

Secțiile de neonatologie și maternitățile sunt punctele de contact cu cel mai mare risc de expunere comercială, întrucât aici se iau deciziile privind primele alimentări ale nou-născutului, adesea în condiții de vulnerabilitate medicală. Monitorizarea națională a confirmat că majoritatea neconformităților documentate în unități medicale s-au produs în aceste secții.

Situația	Soluția în conformitate cu Codul
Aprovizionarea secției cu formulă: reprezentanții unei companii oferă formulă gratuit sau la preț redus pentru stocul secției	Formula se procură exclusiv prin achizițiile obișnuite ale instituției (Rezoluțiile WHA39.28 și WHA47.5). Nu se acceptă aprovizionare gratuită sau subvenționată, indiferent de justificare.

Suplimentarea prematurului: se ia în calcul introducerea formulei la un prematur sau nou-născut cu greutate mică	Suplimentarea se administrează strict pe baza indicației medicale documentate, nu ca practică de rutină sau la recomandarea reprezentanților comerciali. Decizia aparține exclusiv echipei medicale.
Materialele promoționale din secție: calendare, rechizite, taliometre, ceasuri cu sigla unui producător se află în saloane sau cabinete	Materialele cu marcă comercială nu se expun în spațiile secției. Donațiile se acceptă doar cu aprobarea scrisă a conducerii instituției și nu pot face referire la o marcă specifică de produs.
Evenimentele tematice sponsorizate: o companie propune organizarea sau sponsorizarea unei zile tematice (ex. Ziua Mondială a Prematurității), cu cadouri pentru mame	Evenimentul poate fi marcat de instituție, dar sponsorizarea sau implicarea companiilor producătoare de SLM, inclusiv prin cadouri oferite cu această ocazie, nu este acceptată.
Prezentările comerciale pentru personal: o companie propune o prezentare „științifică” sau „de actualizare clinică” pentru medici și asistente	Informarea profesională este responsabilitatea sistemului de sănătate, nu a industriei. Astfel de prezentări necesită aprobarea prealabilă a conducerii instituției, iar orice sprijin primit de participanți se declară.

6. ETICHETAREA, CALITATEA, IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA

Articolul 9. Etichetarea

9.1. Etichetele ar trebui concepute astfel încât să furnizeze informațiile necesare pentru utilizarea adecvată a produsului și să nu descurajeze alăptarea.

*** Punct transpus în Legea nr. 306/2018, art. 12, alin. (8)**

9.2. Producătorii și distribuitorii formulelor pentru sugari ar trebui să se asigure că fiecare recipient conține, într-o limbă adecvată, o mențiune clară, vizibilă și ușor de citit și de înțeles, tipărită pe recipient sau pe o etichetă care nu se poate desprinde cu ușurință. Mențiunea ar trebui să fie precedată de cuvintele „Notă importantă” sau de un echivalent și să includă:

- o declarație privind superioritatea alăptării;
- precizarea că produsul ar trebui utilizat numai la recomandarea unui lucrător din domeniul sănătății, atât în ceea ce privește necesitatea utilizării, cât și metoda corectă de utilizare;
- instrucțiuni pentru prepararea corespunzătoare;
- o avertizare privind riscurile pentru sănătate ale preparării necorespunzătoare.

Recipientul și eticheta nu ar trebui să prezinte imagini cu sugari și nici alte imagini sau texte care pot idealiza utilizarea formulei pentru sugari. Pot fi utilizate elemente grafice pentru identificarea ușoară a produsului ca substituent al laptelui matern și pentru ilustrarea metodelor

de preparare. Nu ar trebui utilizați termenii „umanizat”, „maternizat” sau alți termeni similari. Inserțiile care conțin informații suplimentare despre produs și despre utilizarea corectă a acestuia ar trebui să respecte aceleași condiții.

*** Punct parțial transpus în HG nr. 179/2018, anexa nr. 2, pct. 19**

9.3. Produsele alimentare aflate în domeniul de aplicare al Codului, comercializate pentru alimentația sugarilor și care nu îndeplinesc toate cerințele unei formule pentru sugari, dar care pot fi modificate pentru a le îndeplini, ar trebui să poarte pe etichetă o avertizare prin care să se precizeze că produsul nemodificat nu ar trebui să constituie singura sursă de hrană a sugarului. Întrucât laptele condensat îndulcit nu este adecvat pentru alimentația sugarilor și nici pentru utilizarea ca ingredient principal al formulei pentru sugari, eticheta acestuia nu ar trebui să conțină instrucțiuni privind modificarea produsului în aceste scopuri.

*** Punct netranspus în legislația națională**

9.4. Eticheta produselor alimentare aflate în domeniul de aplicare al Codului ar trebui să indice:

- ingredientele utilizate;
- compoziția sau analiza produsului;
- condițiile de păstrare;
- numărul lotului;
- data până la care produsul trebuie consumat, ținând seama de condițiile climatice și de depozitare din țara în cauză.

*** Punct transpus indirect în Legea nr. 306/2018 și HG nr. 179/2018**

Articolul 10. Calitatea

10.1. Calitatea produselor este un element esențial pentru protejarea sănătății sugarilor și, prin urmare, ar trebui să corespundă unui standard înalt recunoscut.

10.2. Produsele alimentare aflate în domeniul de aplicare al Codului ar trebui, atunci când sunt vândute sau distribuite în alt mod, să respecte standardele aplicabile recomandate de Comisia Codex Alimentarius, precum și Codul de practici igienice pentru alimentele destinate sugarilor și copiilor.

*** Punct transpus în Legea nr. 279/2017**

Articolul 11. Implementarea și monitorizarea

11.1. Guvernele ar trebui să ia măsuri pentru a da efect principiilor și scopului Codului, în funcție de cadrul lor social și legislativ, inclusiv prin adoptarea de legislație, regulamente sau alte măsuri adecvate. În acest scop, atunci când este necesar, guvernele ar trebui să solicite cooperarea OMS, UNICEF și a altor agenții ale sistemului Organizației Națiunilor Unite. Politicile și măsurile naționale adoptate ar trebui făcute publice și aplicate pe aceeași bază tuturor celor implicați în fabricarea și marketingul produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului.

*** Punct transpus în Legea nr. 306/2018, Legea nr. 10/2009 și HG nr. 179/2018**

11.2. Monitorizarea aplicării Codului este responsabilitatea guvernelor, individual și colectiv prin intermediul OMS, astfel cum este prevăzut la punctele 11.6 și 11.7. Producătorii și distribuitorii produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului, organizațiile neguvernamentale, grupurile profesionale și organizațiile consumatorilor ar trebui să colaboreze cu guvernele în acest scop.

*** Punct parțial transpus în Legea nr. 306/2018**

11.3. Independent de orice alte măsuri adoptate pentru implementarea Codului, producătorii și distribuitorii produselor aflate în domeniul său de aplicare ar trebui să se considere responsabili pentru monitorizarea propriilor practici de marketing, în conformitate cu principiile și scopul

Codului, și pentru luarea măsurilor necesare pentru ca propria conduită, la toate nivelurile, să fie conformă cu acestea.

*** Punct netranspus în legislația națională**

11.4. Organizațiile neguvernamentale, grupurile profesionale, instituțiile și persoanele interesate ar trebui să aibă responsabilitatea de a atrage atenția producătorilor sau distribuitorilor asupra activităților incompatibile cu principiile și scopul Codului, pentru a permite luarea măsurilor corespunzătoare. Autoritatea guvernamentală competentă ar trebui, de asemenea, informată.

*** Punct netranspus în legislația națională**

11.5. Producătorii și distribuitorii primari ai produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului ar trebui să informeze fiecare membru al personalului lor de marketing despre Cod și despre responsabilitățile care îi revin în temeiul acestuia.

*** Punct netranspus în legislația națională**

11.6. În conformitate cu articolul 62 din Constituția Organizației Mondiale a Sănătății, statele membre ar trebui să comunice anual Directorului General al OMS informații privind măsurile întreprinse pentru a da efect principiilor și scopului Codului.

11.7. Directorul General al OMS ar trebui să raporteze Adunării Mondiale a Sănătății, în anii pari, asupra stadiului implementării Codului și, la cerere, să ofere sprijin tehnic statelor membre pentru elaborarea legislației, regulamentelor sau a altor măsuri adecvate în vederea implementării și promovării principiilor și scopului Codului.

*** Puncte neaplicabile de a fi transpuse în legislația națională**

7. REZOLUȚIILE ȘI DECIZIILE ULTERIOARE RELEVANTE

Modul de prezentare a rezoluțiilor și a deciziilor

În documentele OMS și UNICEF textul Codului adoptat în anul 1981 și rezoluțiile ulterioare relevante ale AMS sunt analizate împreună și sunt denumite, în mod colectiv, „Codul”.

Fiecare rezoluție sau decizie este prezentată distinct, cu indicarea numărului oficial, a anului adoptării și a conținutului relevant. Aceste documente nu constituie articole noi ale Codului și nu modifică formal textul adoptat în anul 1981, ci formulează solicitări, îndemnuri, clarificări sau mandate suplimentare privind aplicarea acestuia.

În continuare este prezentat conținutul relevant pentru marketingul SLM și protejarea alăptării. Atunci când o rezoluție sau o decizie are un obiect mai larg privind nutriția maternă, a sugarilor și a copiilor mici, este redată numai partea relevantă pentru domeniul prezentului ghid. Lista oficială a OMS reunește Codul și rezoluțiile și deciziile ulterioare relevante ale AMS.

Cronologia documentelor relevante

În continuare sunt prezentate, în ordine cronologică, rezoluțiile și deciziile AMS relevante pentru adoptarea și aplicarea Codului internațional privind marketingul substituenților laptelui matern. Documentul **A69/7 Add.1 din 2016** este inclus distinct, deoarece conține orientările tehnice primite favorabil prin Rezoluția WHA69.9. Enumerarea păstrează tipul și titlul oficial al fiecărui document, fără a transforma documentele ulterioare în articole ale Codului.

An	Rezoluție/Decizie	Esența
1981	WHA 34.22	Adoptă Codul ca recomandare și îndeamnă la măsuri naționale
1982	WHA 35.26	Reiterează necesitatea implementării Codului la nivel național
1984	WHA 37.30	Solicită consolidarea implementării și monitorizării Codului
1986	WHA 39.28	SLM pentru maternități/spitale pot fi obținuți doar prin achiziții obișnuite, nu donații, laptele de continuare nu este necesar
1988	WHA 41.11	Solicită asistență juridică/tehnică statelor pentru aplicarea Codului
1990	WHA 43.3	Protejarea, promovarea și sprijinirea alăptării, inclusiv în cadrul serviciilor din maternitate
1992	WHA 45.34	Încetarea furnizării gratuite/subvenționate a SLM către maternități și spitale
1994	WHA 47.5	SLM nu se furnizează gratuit/subvenționat niciunei părți a sistemului de sănătate, se abordează și alimentația în situații de urgență
1996	WHA 49.15	Alimentele complementare nu subminează alăptarea, necesitatea monitorizării independente, fără conflicte de interese
2001	WHA 54.2	Recomandă alăptare exclusivă în primele 6 luni de viață și continuarea acesteia până la 2 ani sau mai mult
2002	WHA 55.25	Aprobă Strategia globală pentru alimentația sugarilor și a copiilor mici
2005	WHA 58.32	Informare independentă, interzice mențiuni nutriționale și de sănătate fără prevedere legală expresă
2006	WHA 59.21	Consolidarea implementării Strategiei globale și a Codului
2008	WHA 61.20	Continuarea implementării și monitorizării (raport bienal)
2010	WHA 63.23	Consolidarea măsurilor legislative și de monitorizare, încetarea promovării necorespunzătoare
2012	WHA 65.6	Aprobă Planul cuprinzător de implementare privind nutriția materno-infantilă
2014	WHA 67(9)	Solicită finalizarea orientărilor privind promovarea necorespunzătoare
2016	WHA 69.9 + A69/7 Add.1	Extinde Codul la produsele pentru 6-36 luni: formulele de continuare și laptele pentru copii mici sunt SLM și nu ar trebui promovate
2018	WHA 71.9	Implementarea orientărilor 2016, protejarea politicilor împotriva conflictelor de interese
2020	WHA 73(26)	Examinarea impactului marketingului digital al SLM
2022	WHA 75(21)	Solicită orientări pentru reglementarea marketingului digital
2025	WHA 78.18	Reglementarea marketingului digital al SLM: măsuri robuste, inclusiv în mediul online

WHA46.7 (1993) nu se include în această cronologie, deoarece este o rezoluție generală privind acțiunile ulterioare Conferinței Internaționale privind Nutriția și nu este inclusă de OMS în lista specifică intitulată „Code and subsequent resolutions”.

Orientările privind alimentele destinate copiilor cu vârsta de 6–36 luni

Orientările cuprinse în documentul **A69/7 Add.1** și primite favorabil prin Rezoluția **WHA69.9** se referă la alimentele și băuturile produse comercial și promovate ca fiind adecvate pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 6 și 36 de luni. Scopul acestora este protejarea alăptării, prevenirea obezității și a bolilor netransmisibile, promovarea unei alimentații sănatoase și asigurarea faptului că părinții și alte persoane care îngrijesc copiii primesc informații clare și corecte privind alimentația sugarilor și a copiilor mici.

- Produsele care funcționează ca SLM nu ar trebui promovate. Această categorie include produsele lactate, inclusiv formulele de continuare și laptele pentru copii mici, comercializate în mod specific pentru alimentația sugarilor și copiilor mici cu vârsta de până la trei ani.
- Produsele alimentare destinate sugarilor și copiilor mici nu ar trebui promovate ca fiind adecvate pentru copiii cu vârsta mai mică de șase luni. Promovarea acestora ar trebui să susțină alimentația optimă și să nu submineze recomandările privind alăptarea exclusivă în primele șase luni și continuarea alăptării până la vârsta de doi ani sau mai mult.
- Mesajele utilizate pentru promovarea produselor nu ar trebui să includă imagini, texte sau alte reprezentări care ar putea sugera că produsul este echivalent ori superior laptelui matern, să compare produsul cu laptele matern, să recomande sau să promoveze alimentarea cu biberonul ori să transmită aprobarea sau recomandarea unui profesionist din domeniul sănătății.
- Promovarea încrucișată a SLM prin intermediul alimentelor destinate sugarilor și copiilor mici nu ar trebui permisă. Ambalajele, etichetele și materialele de promovare ar trebui să fie distincte de cele utilizate pentru substituenții laptelui matern și să nu folosească denumiri, sigle, sloganuri, culori, elemente grafice, imagini sau modele similare care ar putea favoriza recunoașterea și promovarea unui substituent al laptelui matern.
- Companiile care comercializează alimente destinate sugarilor și copiilor mici nu ar trebui să creeze conflicte de interese în instituțiile și serviciile de sănătate și nici în rândul lucrătorilor din domeniul sănătății. Acestea nu ar trebui să sponsorizeze reuniuni ale profesioniștilor din domeniul sănătății sau reuniuni științifice. Lucrătorii din domeniul sănătății, sistemele de sănătate, asociațiile profesionale și organizațiile neguvernamentale nu ar trebui să permită o asemenea sponsorizare.
- Mostrele gratuite ale produselor nu ar trebui distribuite părinților, altor persoane care îngrijesc copiii sau familiilor, iar promovarea nu ar trebui realizată prin cadouri, cupoane ori alte stimulente destinate acestora.

Marketingul digital

Orientările OMS din anul 2023 privind măsurile de reglementare destinate restricționării marketingului digital se aplică produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului, precum și alimentelor destinate sugarilor și copiilor mici care nu sunt SLM. Acestea recomandă adoptarea unor măsuri obligatorii și cuprinzătoare, astfel încât practicile de marketing digital să nu permită eludarea măsurilor naționale de implementare a Codului.

Măsurile de reglementare ar trebui să acopere întregul lanț al marketingului digital și toate entitățile implicate în crearea, distribuirea, direcționarea și amplificarea conținutului

comercial, inclusiv producătorii, distribuitorii, agențiile de publicitate, platformele digitale, comercianții cu amănuntul, serviciile de comerț electronic, furnizorii de date și persoanele implicate în marketingul prin influenceri.

Aceste măsuri ar trebui să vizeze, printre altele:

- publicitatea și promovarea direcționate sau personalizate pe baza datelor personale și a comportamentului online;
- promovarea realizată prin platforme digitale, rețele sociale, motoare de căutare, aplicații și servicii de comerț electronic;
- conținutul sponsorizat și marketingul cu implicarea influencerilor;
- conturile, grupurile, comunitățile și serviciile digitale administrate, finanțate sau susținute de producători ori distribuitori;
- colectarea și utilizarea datelor personale în scopuri de marketing;
- ofertele promoționale, reducerile, cadourile, mostrele și alte stimulente de vânzare distribuite prin mijloace digitale;
- promovarea încrucișată prin utilizarea unor denumiri, mărci, sigle, culori, imagini, elemente grafice sau alte elemente de identificare similare;
- marketingul desfășurat la punctele digitale de vânzare;
- marketingul transfrontalier și conținutul comercial distribuit sau amplificat prin sisteme automatizate și algoritmi.

Măsurile naționale ar trebui să stabilească responsabilități clare pentru entitățile implicate, mecanisme eficiente de monitorizare și aplicare, precum și sancțiuni proporționale și cu efect disuasiv. Monitorizarea ar trebui să fie transparentă, independentă și lipsită de influență comercială.

Rezoluția **WHA78.18 din 2025** solicită statelor membre să consolideze măsurile de reglementare privind marketingul SLM și al alimentelor destinate sugarilor și copiilor mici, inclusiv în mediile digitale, să dezvolte sisteme și tehnologii de monitorizare capabile să identifice practicile necorespunzătoare; să desemneze, să coordoneze și să consolideze autoritățile competente, să implice autoritățile responsabile de publicitate, conținut și tehnologii de comunicații și să prevină conflictele de interese în elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea măsurilor de reglementare.

8. APLICAREA ÎN ACTIVITATEA PROFESIONALĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ

Informarea și consilierea

- Consilierea se bazează pe evaluarea individuală, recomandările clinice aplicabile și necesitățile mamei și ale copilului.
- Informațiile privind formulele pentru sugari și celelalte produse aflate în domeniul de aplicare al Codului trebuie să fie științifice, factuale și suficiente pentru utilizarea corectă și în condiții de siguranță, fără elemente de promovare a unei mărci comerciale.
- Materialele destinate femeilor însărcinate, mamelor și familiilor trebuie să prezinte beneficiile și superioritatea alăptării. Atunci când este abordată utilizarea formulei, acestea trebuie să includă implicațiile sociale și financiare, precum și riscurile utilizării inutile sau incorecte.
- Demonstrarea modului de preparare și administrare a formulei se realizează numai pentru mamele și familiile care au nevoie de această informație, de către persoane competente și cu explicarea clară a riscurilor preparării și utilizării incorecte.
- Recomandarea unui produs concret se întemeiază pe necesitatea individuală a copilului și pe criterii profesionale. Atunci când este determinată de o necesitate clinică,

recomandarea se consemnează în documentația medicală și nu este influențată de relații cu producători, distribuitori sau comercianți.

Materialele, spațiile și formarea profesională

- În spațiile destinate îngrijirii, consultațiilor și consilierii nu se expun produse, postere, suporturi sau alte materiale promoționale pentru produsele aflate în domeniul de aplicare al Codului.
- Materialele informative și educaționale utilizate de instituție sunt aprobate printr-o procedură internă și sunt independente de denumiri comerciale, sigle de produs și elemente care pot realiza promovarea directă sau încrucișată.
- Echipamentele și materialele propuse pentru donație se examinează înainte de acceptare, inclusiv în ceea ce privește sursa, inscripționarea, vizibilitatea mărcii și posibilul scop promoțional.
- Activitățile educaționale destinate femeilor însărcinate, mamelor și familiilor nu sunt conduse de personalul de marketing și nu sunt utilizate pentru promovarea produselor sau colectarea datelor în scop comercial.
- Formarea profesională finanțată din surse externe este supusă evaluării conflictelor de interese. Stabilirea conținutului, selectarea formatorilor și desemnarea participanților rămân sub control profesional și instituțional independent.

Relația cu producătorii și distribuitorii

Interacțiunea cu producătorii și distribuitorii de SLM poate fi necesară pentru obținerea informațiilor tehnice și științifice, comunicarea problemelor privind siguranța produselor, retrageri de pe piață, evaluare profesională sau cercetare instituțională. Aceasta trebuie să fie documentată, limitată la scopul declarat și separată de orice activitate promoțională.

- Solicitățile de informații se formulează pe cale instituțională și se limitează la date științifice și factuale relevante.
- Mostrele nu se solicită și nu se distribuie femeilor însărcinate, mamelor sau familiilor. Mostrele necesare pentru evaluare profesională ori cercetare se gestionează numai la nivel instituțional.
- Nu se acceptă cadouri, avantaje, servicii, stimulente financiare sau materiale legate de promovarea produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului.
- Orice sprijin acordat pentru formare, cercetare, deplasări de studiu, participarea la conferințe sau alte activități profesionale se declară instituției și se evaluează din perspectiva conflictelor de interese.
- Reprezentanților comerciali nu li se permite accesul direct sau indirect la femeile însărcinate, mame ori familii prin intermediul serviciilor de sănătate.

Achizițiile și aprovizionarea

Instituțiile estimează necesarul de produse pe baza nevoilor clinice documentate și a consumului justificat, aplică procedurile obișnuite de achiziție și păstrează documentele privind selectarea, procurarea, recepționarea și distribuirea produselor.

Produsele aflate în domeniul de aplicare al Codului nu trebuie procurate prin donații, furnizări gratuite sau subvenționate ori prin oferte promoționale care pot crea dependență față de o anumită marcă, influența recomandările profesionale sau stimula utilizarea produselor.

Produsele se recepționează, se păstrează, se distribuie și se utilizează în conformitate cu cerințele de siguranță, instrucțiunile producătorului și protocoalele aplicabile. Planificarea aprovizionării trebuie să asigure continuitatea alimentației copiilor care au nevoie de aceste produse și să evite schimbările nejustificate ale produsului utilizat.

Conduita în mediul digital

- Canalele digitale ale instituției furnizează informații independente și nu distribuie conținut comercial, materiale de marcă, coduri promoționale, legături de afiliere sau alte forme de promovare a produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului.
- Lucrătorii din domeniul sănătății nu își utilizează funcția, titlul, imaginea sau autoritatea profesională în campanii de promovare a SLM.
- Relațiile comerciale, sponsorizările și celelalte interese relevante se declară în mod clar. Marcarea unui conținut drept „publicitate” sau „conținut sponsorizat” nu transformă o practică incompatibilă cu prevederile Codului într-o practică adecvată.
- Datele privind sarcina, nașterea, alăptarea, starea de sănătate sau vârsta copilului nu sunt transmise operatorilor comerciali pentru profilare, direcționarea publicității, promovare sau recrutarea în cluburi, aplicații ori servicii asociate unei mărci.

9. MONITORIZAREA, RAPORTAREA ȘI ACȚIUNILE ULTERIOARE

Principiile și obiectul monitorizării

Monitorizarea are drept scop identificarea sistematică și documentarea practicilor de marketing a produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului, astfel încât informațiile colectate să poată fi analizate, verificate și utilizate pentru prevenire, instruire, raportare și, după caz, pentru aplicarea măsurilor prevăzute de legislația națională.

Monitorizarea poate fi:

- *continuă*, prin examinarea semnalelor, sesizărilor și practicilor observate în activitatea curentă;
- *periodică*, prin evaluări planificate ale instituțiilor medico-sanitare, punctelor de vânzare, materialelor informative și promoționale, mass-mediei și mediului digital.

Instrumentele **NetCode** elaborate de OMS oferă protocoale distincte pentru sistemele de monitorizare continuă și pentru evaluările periodice. Adaptarea acestora la contextul național trebuie să stabilească în mod clar:

- obiectivele și domeniul monitorizării;
- produsele, canalele și actorii incluși;
- sursele și metodele de colectare a datelor;
- instituțiile și persoanele responsabile;
- informațiile și probele care trebuie documentate;
- regulile de verificare, păstrare, protejare și analiză a datelor;
- procedura de raportare și transmitere a constatărilor către autoritățile competente.

Monitorizarea trebuie realizată în mod obiectiv, transparent și independent de influența comercială. Informațiile colectate trebuie să descrie faptele observate, fără calificarea automată a acestora drept încălcări juridice. Stabilirea unei eventuale neconformități cu legislația națională se efectuează separat, de autoritatea competentă, în baza probelor documentate și a normelor aplicabile.

Fluxul de examinare

1. Înregistrarea informației, sesizării sau a notificării privind o posibilă practică neconformă și atribuirea unui număr de evidență.
2. Păstrarea conținutului original și consemnarea elementelor minime necesare examinării: produsul vizat, persoana sau entitatea implicată, canalul utilizat, data și locul observării, publicul vizat și descrierea practicii.
3. Încadrarea produsului în domeniul de aplicare al Codului și, separat, în categoria prevăzută de cadrul normativ național.

4. Analiza practicii documentate în raport cu articolul relevant al Codului și, după caz, cu rezoluția, decizia sau orientarea ulterioară aplicabilă.
5. Identificarea normei naționale aplicabile și a autorității ori structurii competente, atunci când există un posibil temei juridic pentru examinare.
6. Solicitarea informațiilor și documentelor suplimentare necesare clarificării situației, cu păstrarea nealterată a probelor inițiale.
7. Transmiterea materialelor către autoritatea sau structura competentă, după caz, și consemnarea acțiunilor întreprinse.
8. Analiza agregată a practicilor documentate, inclusiv a tipurilor de produse, canalelor utilizate și actorilor implicați, în vederea orientării măsurilor de prevenire, instruire, monitorizare și, după caz, de consolidare a cadrului normativ.

Standarde minime de documentare

- Informațiile se datează, se consemnează într-o formă verificabilă și se păstrează, pe cât posibil, în forma în care au fost observate sau primite.
- Documentarea separă în mod clar faptele observate de aprecierea privind compatibilitatea practicii cu prevederile Codului și de eventuala calificare juridică în temeiul legislației naționale.
- Capturile de ecran, fotografiile și documentele trebuie să permită identificarea sursei, a contextului, a produsului vizat și, după caz, a succesiunii relevante a paginilor sau a ecranelor.
- Pentru conținutul digital se consemnează, după caz, adresa paginii, denumirea conținutului sau a platformei, data și ora accesării, marcajele privind caracterul publicitar ori sponsorizat și, atunci când este posibil, se păstrează fișierul original.
- Datele cu caracter personal se colectează numai în măsura necesară examinării și se protejează în conformitate cu cerințele legale aplicabile.
- Concluzia privind existența unei încălcări a legislației naționale se formulează numai de autoritatea sau persoana competentă, după identificarea normei juridice aplicabile și examinarea probelor disponibile.

Indicatori orientativi pentru monitorizare

Domeniu	Indicatori orientativi
<i>Instituții de sănătate</i>	Numărul și tipul instituțiilor evaluate, existența politicilor interne, materiale promoționale identificate, accesul reprezentanților producătorilor sau distribuitorilor, activități de instruire și sponsorizări, donații și furnizări gratuite sau subvenționate.
<i>Public și puncte de vânzare</i>	Publicitate identificată, distribuirea mostrelor, cupoanelor sau a cadourilor, etalări speciale, reduceri și alte stimulente de vânzare, vânzări cuplate, promovare încrucișată.
<i>Mediul digital</i>	Platforme și conturi monitorizate, publicitate direcționată sau personalizată, marketing prin influenceri, cluburi și comunități pentru părinți, servicii asociate unei mărci, concursuri și coduri promoționale, colectarea datelor în scop comercial.

Domeniu	Indicatori orientativi
Etichetare și prezentare	Mesaje care pot descuraja alăptarea, elemente care idealizează utilizarea produsului, prezența și corectitudinea instrucțiunilor și a avertizărilor, imagini și mențiuni utilizate, elemente comune de identitate vizuală care pot determina promovarea încrucișată.
Raportare și acțiuni ulterioare	Informații, sesizări sau notificări primite, cazuri documentate, materiale transmise autorităților competente, răspunsuri și măsuri întreprinse, respectarea termenelor, practici repetate și tendințe identificate.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI FINALE

Codul internațional privind marketingul substituenților laptelui matern constituie standardul internațional de referință pentru protejarea alimentației sugarilor și a copiilor mici împotriva practicilor necorespunzătoare de marketing. Aplicarea sa în activitatea lucrătorilor și instituțiilor din domeniul sănătății presupune protejarea, promovarea și sprijinirea alăptării, asigurarea independenței informației profesionale, prevenirea conflictelor de interese și furnizarea unor informații corecte și suficiente familiilor care au nevoie să utilizeze SLM.

Rezoluțiile și deciziile ulterioare relevante ale AMS, precum și orientările tehnice ale OMS, au consolidat aplicarea Codului în domenii precum aprovizionarea instituțiilor de sănătate, promovarea alimentelor destinate sugarilor și copiilor mici, formulele de continuare și laptele pentru copii mici, mențiunile nutriționale și de sănătate, sponsorizarea, conflictele de interese, promovarea încrucișată și marketingul digital.

În Republica Moldova, aplicarea standardului internațional trebuie corelată cu legislația națională în vigoare. Incompatibilitatea unei practici cu prevederile Codului nu reprezintă automat o încălcare juridică. Calificarea juridică se efectuează separat, pe baza faptelor documentate, a normei naționale aplicabile și a competenței autorității responsabile.

Recomandări prioritare

- Instituțiile medico-sanitare să adopte și să aplice politici interne privind materialele informative și educaționale, accesul reprezentanților producătorilor și distribuitorilor a SLM, donațiile, mostrele, sponsorizările și gestionarea conflictelor de interese.
- Formarea inițială și continuă a personalului să includă prevederile Codului, rezoluțiile și deciziile ulterioare relevante, consilierea independentă, evaluarea materialelor promoționale și documentarea practicilor de marketing, inclusiv în mediul digital.
- Materialele destinate femeilor însărcinate, mamelor și familiilor să fie independente de interese comerciale, să protejeze alăptarea și să includă informațiile relevante prevăzute de articolul 4 al Codului.
- Recomandarea și utilizarea SLM să se bazeze pe necesitățile individuale ale copilului, pe evaluarea profesională și pe informarea adecvată a familiei, fără influența producătorilor, distribuitorilor sau a comercianților.
- Achizițiile și aprovizionarea instituțiilor să fie realizate prin procedurile obișnuite, în funcție de nevoile clinice documentate, separat de orice activitate promoțională.
- Instituțiile și lucrătorii din domeniul sănătății să nu permită utilizarea spațiilor, serviciilor, activităților de instruire sau canalelor digitale pentru promovarea produselor aflate în domeniul de aplicare al Codului.

- Monitorizarea să utilizeze definiții, criterii și instrumente standardizate, să păstreze probele într-o formă verificabilă și să separe faptele observate de aprecierea compatibilității cu Codul și de calificarea juridică.
- Rezultatele monitorizării naționale realizate în anul 2026 să fie utilizate pentru orientarea măsurilor de prevenire, instruire, supraveghere și consolidare a cadrului normativ, cu prezentarea clară a metodologiei, constatărilor și limitelor evaluării.

BIBLIOGRAFIE

World Health Organization. *International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes*. Geneva: WHO; 1981. ISBN 92-4-154160-1. Disponibil la:

1. World Health Organization. *Code and subsequent resolutions: resolutions and decisions of the World Health Assembly on infant and young child nutrition and the marketing of breast-milk substitutes*. Disponibil la: <https://www.who.int/teams/nutrition-and-food-safety/food-and-nutrition-actions-in-health-systems/code-and-subsequent-resolutions>
2. World Health Assembly. Resolution WHA34.22. *International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes*. Geneva; 1981.
3. World Health Assembly. Resolution WHA35.26. *International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes*. Geneva; 1982.
4. World Health Assembly. Resolution WHA37.30. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 1984.
5. World Health Assembly. Resolution WHA39.28. *Infant and young child feeding*. Geneva; 1986.
6. World Health Assembly. Resolution WHA41.11. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 1988.
7. World Health Assembly. Resolution WHA43.3. *Protecting, promoting and supporting breast-feeding*. Geneva; 1990.
8. World Health Assembly. Resolution WHA45.34. *Infant and young child nutrition and status of implementation of the International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes*. Geneva; 1992.
9. World Health Assembly. Resolution WHA47.5. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 1994.
10. World Health Assembly. Resolution WHA49.15. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 1996.
11. World Health Assembly. Resolution WHA54.2. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 2001.
12. World Health Assembly. Resolution WHA55.25. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 2002.
13. World Health Assembly. Resolution WHA58.32. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 2005.
14. World Health Assembly. Resolution WHA59.21. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 2006.
15. World Health Assembly. Resolution WHA61.20. *Infant and young child nutrition: biennial progress report*. Geneva; 2008.
16. World Health Assembly. Resolution WHA63.23. *Infant and young child nutrition*. Geneva; 2010.
17. World Health Assembly. Resolution WHA65.6. *Maternal, infant and young child nutrition*. Geneva; 2012.

18. World Health Assembly. Decision WHA67(9). *Maternal, infant and young child nutrition*. Geneva; 2014.
19. World Health Assembly. Resolution WHA69.9. *Ending inappropriate promotion of foods for infants and young children*. Geneva; 2016.
20. World Health Assembly. Resolution WHA71.9. *Infant and young child feeding*. Geneva; 2018.
21. World Health Organization; UNICEF. Acceptable medical reasons for use of breast-milk substitutes. Geneva: WHO; 2009. WHO/NMH/NHD/09.01. Available at: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/69938/WHO_FCH_CAH_09.01_eng.pdf
22. World Health Organization. Guideline: Updates on HIV and Infant Feeding — The duration of breastfeeding, and support from health services to improve feeding practices among mothers living with HIV. Geneva: WHO; 2016. Available at: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/246260/9789241549707-eng.pdf>
23. World Health Assembly. Decision WHA73(26). *Maternal, infant and young child nutrition*. Geneva; 2020. Disponibil la: [https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA73/A73\(26\)-en.pdf](https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA73/A73(26)-en.pdf)
24. World Health Assembly. Decision WHA75(21). *Maternal, infant and young child nutrition*. Geneva; 2022. Disponibil la: [https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA75/A75\(21\)-en.pdf](https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA75/A75(21)-en.pdf)
25. World Health Assembly. Resolution WHA78.18. *Regulating the digital marketing of breast-milk substitutes*. Geneva; 2025. Disponibil la: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA78/A78_R18-en.pdf
26. World Health Organization. *Maternal, infant and young child nutrition: report by the Secretariat. Guidance on ending the inappropriate promotion of foods for infants and young children*. Document A69/7 Add.1. Geneva: WHO; 2016. Disponibil la: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA69/A69_7Add1-en.pdf
27. World Health Organization. *Guidance on ending the inappropriate promotion of foods for infants and young children: implementation manual*. Geneva: WHO; 2017. ISBN 978-92-4-151347-0. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241513470>
28. World Health Organization; United Nations Children's Fund. *Information note: clarification on the classification of follow-up formulas for children 6–36 months as breast-milk substitutes*. Geneva: WHO; 2018. WHO/NMH/NHD/18.11. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-NMH-NHD-18.11>
29. World Health Organization. *The International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes: frequently asked questions*. Geneva: WHO; 2017. WHO/NMH/NHD/17.1. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-NMH-NHD-17.1>
30. World Health Organization. *The International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes: frequently asked questions on the roles and responsibilities of health workers*. Geneva: WHO; 2020. ISBN 978-92-4-000599-0. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240005990>
31. World Health Organization. *Scope and impact of digital marketing strategies for promoting breast-milk substitutes*. Geneva: WHO; 2022. ISBN 978-92-4-004608-5. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240046085>
32. World Health Organization. *Guidance on regulatory measures aimed at restricting digital marketing of breast-milk substitutes*. Geneva: WHO; 2023. ISBN 978-92-4-008449-0. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240084490>
33. World Health Organization; United Nations Children's Fund. *Marketing of breast-milk substitutes: national implementation of the International Code, status report 2024*. Geneva: WHO; 2024. ISBN 978-92-4-009448-2. Disponibil la: <https://www.who.int/>

[publications/i/item/9789240094482](https://www.who.int/publications/i/item/9789240094482)

34. World Health Organization. *Marketing of breast-milk substitutes: national implementation of the International Code, status report 2026*. Geneva: WHO; 2026. ISBN 978-92-4-012275-8. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240122758>
35. World Health Organization. *NetCode toolkit: monitoring the marketing of breast-milk substitutes: protocol for ongoing monitoring systems*. Geneva: WHO; 2017. ISBN 978-92-4-151318-0. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241513180>
36. World Health Organization. *NetCode toolkit: monitoring the marketing of breast-milk substitutes: protocol for periodic assessments*. Geneva: WHO; 2017. ISBN 978-92-4-151349-4. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241513494>
37. World Health Organization; United Nations Children's Fund. *Global strategy for infant and young child feeding*. Geneva: WHO; 2003. Disponibil la: <https://www.who.int/publications/i/item/9241562218>
38. UNICEF Moldova. *Studiul privind cunoștințele și practicile de alimentare ale sugarilor și copiilor mici: sondaj de opinie reprezentativ pentru îngrijitorii copiilor cu vârsta de 0–23 de luni în Republica Moldova*. Chișinău: UNICEF; 2025. Date colectate în perioada octombrie–decembrie 2024. Disponibil la: https://www.unicef.org/moldova/media/17911/file/Report_IYCF%20survey%20Moldova%202025_RO.pdf.pdf
39. Legea nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice. (Monitorul Oficial Nr. 67 art. 183 din 03-04-2009). Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136063&lang=ro
40. Legea nr. 279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare. (Monitorul Oficial Nr. 7-17 art. 54 din 15-12-2017). Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147674&lang=ro#
41. Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate. (Monitorul Oficial Nr.98-105 art. 171 din 17.03.2022). Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=155339&lang=ro
42. Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor. (Monitorul Oficial Nr. 59-65 art. 120 din 22-02-2019). Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=152512&lang=ro
43. Hotărârea Guvernului nr. 179/2018 cu privire la aprobarea regulamentelor sanitare privind alimentele destinate sugarilor și copiilor de vîrstă mică, alimentele destinate unor scopuri medicale speciale și înlocuitorii unei diete totale pentru controlul greutateii. (Monitorul Oficial Nr. 77-83 art. 235 din 27-02-2018). Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150993&lang=ro
44. Ministerul Sănătății al Republicii Moldova. *Protocol clinic național PCN-369 „Alimentația naturală”*. Chișinău: Ministerul Sănătății al Republicii Moldova; 2020. Disponibil la: <https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2021/05/PCN-369-Alimentatia-naturala.pdf>
45. Programul național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 129/2023. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136642&lang=ro

ANEXA 1. FIȘĂ DE DOCUMENTARE A UNEI POSIBILE PRACTICI NECONFORME

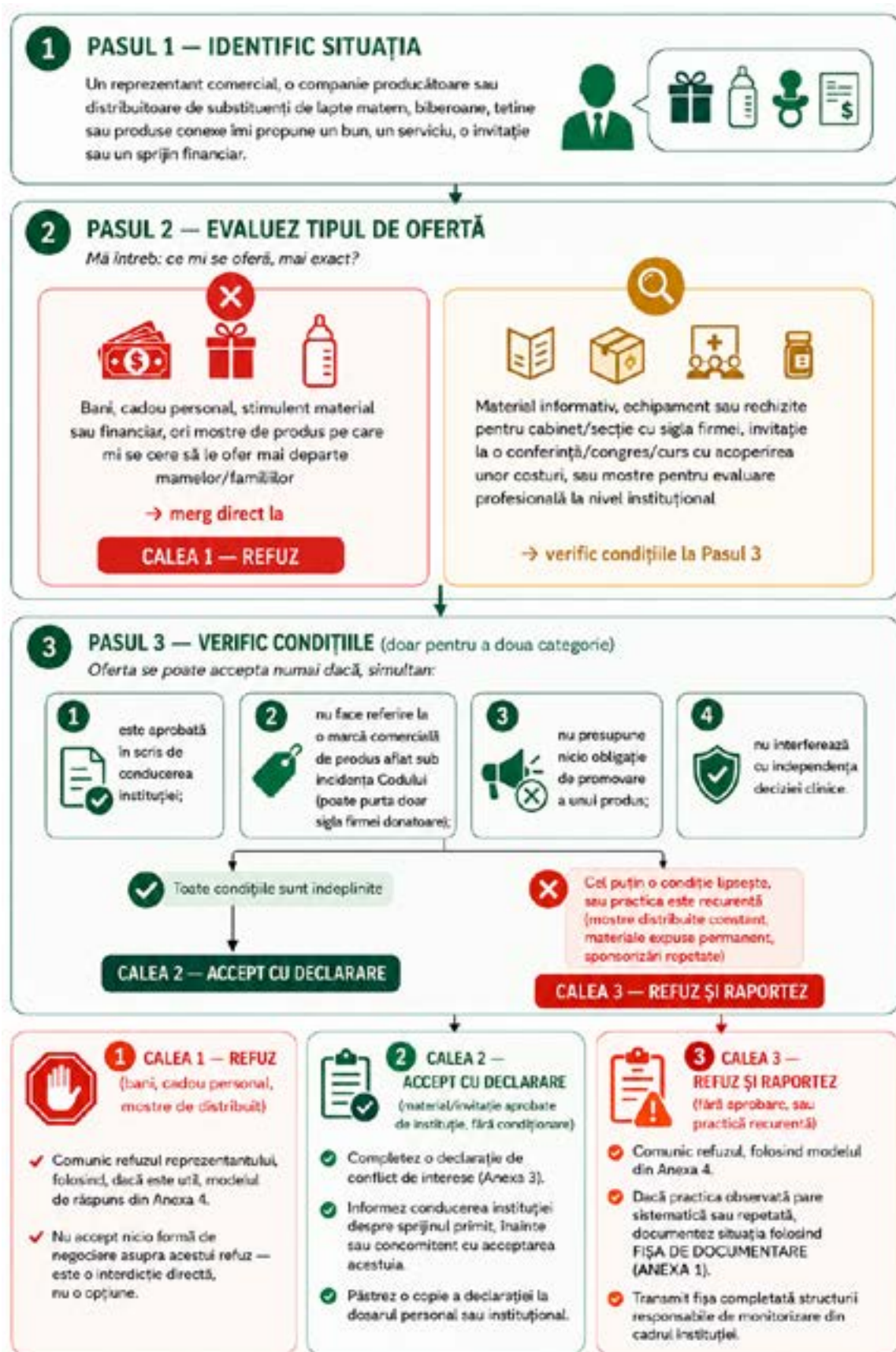
Fișa se completează pe baza faptelor observate și a informațiilor disponibile. Aprecierea compatibilității practicii cu prevederile Codului și stabilirea unei eventuale încălcări a legislației naționale se realizează separat, de persoana sau autoritatea competentă. La fișă se anexează, după caz, capturile de ecran, fotografiile, materialele, fișierele și legăturile disponibile.

Nr.	Informația solicitată	Datele consemnate
1	Data și ora observării	
2	Locul, platforma sau instituția	
3	Persoana ori instituția care raportează	
4	Produsul, marca și categoria produsului	
5	Producătorul, distribuitorul sau comerciantul	
6	Publicul vizat	
7	Canalul și formatul comunicării	
8	Descrierea factuală a practicii observate	
9	Elementele promoționale identificate	
10	Prevederea relevantă a Codului, rezoluției, deciziei sau orientării	
11	Cerința națională examinată separat	
12	Probele anexate și locul păstrării acestora	
13	Datele cu caracter personal care necesită protecție	
14	Structura sau autoritatea căreia i-a fost transmis cazul	
15	Acțiunile întreprinse, termenul și rezultatul examinării	

Instrucțiuni privind documentarea probelor digitale

- Se păstrează captura integrală, împreună cu data și ora, adresa paginii, denumirea platformei și denumirea contului.
- Pentru conținutul temporar sau dinamic se salvează, atunci când este posibil, videoclipul, înregistrarea ecranului ori succesiunea relevantă a ecranelor.
- Se consemnează dacă mesajul era marcat drept publicitate sau conținut sponsorizat, dacă era direcționat către un anumit public, transmis printr-un influencer ori asociat unei oferte promoționale.
- Fișierul original nu se modifică. Adnotările, traducerile și analiza se păstrează separat.
- Datele cu caracter personal care nu sunt necesare examinării se protejează, se anonimizează sau se elimină din copiile utilizate pentru analiză și transmitere.
- Se păstrează, atunci când este posibil, informațiile necesare verificării autenticității și a contextului probei, inclusiv legătura completă, data accesării și sursa de proveniență.

ANEXA 2. ALGORITM DECIZIONAL ÎN CAZUL ABORDĂRII LUCRĂTORULUI MEDICAL DE CĂTRE O COMPANIE PRODUCĂTOARE/DISTRIBUITOARE A SLM

ANEXA 3. MODEL DE DECLARAȚIE PRIVIND CONFLICTUL DE INTERESE

DECLARAȚIE

privind sprijinul primit din partea unui producător sau distribuitor de substituenți de lapte matern, biberoane, tetine sau produse conexe

Subsemnatul/Subsemnata, _____, având funcția de _____, în cadrul instituției _____, declar prin prezenta că am beneficiat de următorul sprijin din partea companiei _____:

☐ Participare la conferință/congres/curs de formare, cu titlul: _____, în perioada: _____.

☐ Acoperirea cheltuielilor de: ☐ transport ☐ cazare ☐ taxă de participare ☐ altele: _____

☐ Bursă sau grant de cercetare, în valoare/scop de: _____

☐ Echipament sau material informativ donat instituției, constând în: _____

☐ Altă formă de sprijin: _____

Declar, de asemenea, că:

- acest sprijin nu a fost condiționat de promovarea vreunui produs aflat sub incidența Codului internațional de marketing al substituenților de lapte matern;
- am informat conducerea instituției despre acest sprijin, anterior/concomitent acceptării acestuia;
- deciziile mele profesionale privind alimentația sugarilor și a copiilor mici nu sunt și nu vor fi influențate de acest sprijin.

Data: _____

Semnătura: _____

Instituția a luat cunoștință de prezenta declarație:

Numele și funcția persoanei responsabile: _____

Semnătura: _____ Data: _____

ANEXA 4. MODEL DE RĂSPUNS CĂTRE UN REPREZENTANT COMERCIAL

Model 1. Refuzul unei oferte de mostre sau cadouri

Stimată/Stimate [Nume],

Vă mulțumesc pentru propunerea transmisă. Vă informez că în conformitate cu prevederile Codului Internațional de Marketing al Substituenților de Lapte Matern și cu Regulamentul sanitar privind compoziția și informarea pentru formulele de început și formulele de continuare și alimentația sugarilor și a copiilor de vîrstă mică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 179/2018, nu pot accepta mostre de produse, cadouri sau alte forme de sprijin material din partea companiilor producătoare sau distribuitoare de substituenți de lapte matern, biberoane, tetine sau produse conexe.

Vă mulțumesc pentru înțelegere.

Cu respect,
[Nume, funcție, instituție]

Model 2 — Refuzul/condiționarea unei invitații la un eveniment sponsorizat

Stimată/Stimate [Nume],

Vă mulțumesc pentru invitația de a participa la evenimentul [denumire], organizat/sponsorizat de [companie].

Participarea mea la evenimente de formare profesională este condiționată de respectarea principiilor Codului Internațional de Marketing al Substituenților de Lapte Matern, care prevede că orice contribuție acordată pentru participarea la conferințe trebuie declarată instituției de care aparțin. În acest sens, [aleg să nu particip la eveniment / voi participa doar cu aprobarea prealabilă a conducerii instituției și cu completarea declarației de conflict de interese aferente].

Vă mulțumesc pentru înțelegere.

Cu respect,
[Nume, funcție, instituție]

Model 3 — Solicitare de clarificare privind un material sau o donație

Stimată/Stimate [Nume],

Am primit propunerea dumneavoastră privind [descrierea materialului/donației]. Înainte de a o accepta, vă rog să confirmați că materialul respectiv nu face referire la o marcă comercială de produs aflat sub incidența Codului Internațional de Marketing al Substituenților de Lapte Matern și că donația va fi supusă aprobării scrise a conducerii instituției noastre, conform cadrului normativ național.

Vă mulțumesc pentru colaborare.

Cu stimă,
[Nume, funcție, instituție]